

ХТО Ж ВІН ТАКИЙ — ПСИХОПАТ?

Я ніколи не захоочую обман і брехню, особливо якщо у вас погана пам'ять, це — найгірші вороги, яких може мати людина. Річ у тому, що істина — ваш найкращий союзник, у будь-яких обставинах.

Авраам Лінкольн

Термін «психопат» набув широкого поширення в 1960-х, хоча перша праця на цю тему вийшла ще 1941-го. Книга «Маска розсудливості» Герві Клеклі досі перевидається. Сам термін обговорюється і в наш час, і я не хочу бути багатослівним при поясненні причин уваги до нього. Маю констатувати, що цей термін широко вживається, проте часто — не зовсім коректно. Багато хто називає неприємних для них людей «огидними психопатами», але це занадто все спрощує. На жаль, ми знецінюємо значення цього слова, забуваючи, що психопати насправді існують. У Швеції 1970-х це слово вважалося ганебним, замість нього вживали евфемізм: «ті, хто потребують особливого піклування». Такий підхід є повністю хибним, про що я пізніше ще скажу. Уже з 1980-х психопатів знову почали називати їхнім справжнім ім'ям. Спроби використовувати евфемізми робляться постійно, але небезпечно приховувати ненормальну поведінку за ширмами термінів, яких ніхто не розуміє. Я вирішив використати термін «психопати» по всій книзі.

Психопати, безсумнівно, є небезпекою для оточуючих і, загалом, для суспільства в цілому. Причина в тому, що вони — вовки, одягнені в прикид милих поні. (Зворот про вовка в овечій шкурі трохи зайжджений, вам не здається?)

Існує список, складений одним із найбільш авторитетних дослідників з цього питання. Канадієць Роберт Д. Хейр працює над цим з 1960 року і, безсумнівно, є провідним експертом. Він подорожував по всьому світі й читав лекції про психопатів впродовж майже п'ятдесяти років.

Його думка ясна й категорична: психопати існують, і їх набагато більше, ніж думає більшість людей.

АЛЕ ЧИ ЦЕ ДІЙСНО ПРОБЛЕМА?

Психопатія є не менш поширеною ніж, приміром, шизофренія. Різниця полягає в тому, що психопати спричиняють набагато гірші проблеми, ніж люди зі шизофренією. Наслідки нерозумної поведінки психопатів є значними. На мій погляд, вони відповідальні за низку дуже ризикованих підприємницьких проєктів, за шахрайства, здирництва, пограбування, організовану злочинність та торгівлю наркотиками. Окрім того вони також відповідальні за величезні страждання, спричинені нескінченною низкою жорстоких війн, безліччю вбивств і зловживань, зґвалтувань, педофільї, жорстокого поводження з дітьми, тортур і торгівлі людьми.

Особисто я також переконаний, що величезна кількість психопатів займає керівні пости в урядах і, без сумніву, у вищих чинах армій багатьох країн світу. Для психопатів статус і сила є неймовірно важливими: якщо вони *можуть* піднятися соціальними сходами, то чому б не спробувати цього зробити?

Переважна більшість психопатів не вчиняє явних злочинів, вони просто живуть серед нас, як і всі інші — за маскою нормальності. І ми навіть не згадували про людей, які змушують мільйони інших людей вірити, що вони перебувають у безпосередньому контакті з вищими істотами, які покарають усіх нас, якщо ми не будемо слухатися їхніх посланців. Подумайте, що в минулому людям доводилося живцем ховати своїх дітей під фундаментом свого будинку, щоб догодити богам. Якщо це не маніпуляція, то я не знаю, що це тоді таке.

«Параноїк!» — вигукне до мене хтось із вас. — «Ви починаєте говорити як “експерт” з теорій змов».

Я розумію вашу логіку, але продовжуйте читати цю книгу і побачите, як зміниться ваша думка після двохсот сторінок.

Якщо ви не приділяли багато часу розгляду терміну «психопати», ви, мабуть, задумаетесь. Так багато людей з такою оманливою поведінкою?

Чи можливо це? З іншого боку, це пояснює інші речі, які вам, мабуть, вже спадали на думку.

Не дивно, що світ такий, яким він є!

Озирніться навколо. Давно ми не жили в такі тривожні часи, як тепер.

Психопатичний контрольний список Хейра
та PCL-R, переглянутий у 2016 році

1. Балакучість і вміння справляти враження
2. Манія величі
3. Відсутність каяття і провини
4. Відсутність емпатії
5. Патологічна брехливість
6. Здатність обдурювати і маніпулювати
7. Поверхнева емоційна чутливість
8. Імпульсивність
9. Відсутність контролю над своєю поведінкою
10. Потреба в стимулах, схильність до нудьги
11. Безвідповідальність
12. Проблеми поведінки в ранньому віці
13. Антисоціальна поведінка у зрілому віці
14. Паразитичний спосіб життя
15. Сексуальна розбещеність
16. Відсутність довгострокових цілей
17. Нездатність брати відповідальність за свої дії
18. Злочинність у неповнолітньому віці
19. Порухення випробувального терміну
20. Кримінальна універсальність

Для тих, хто хоче знати більше про ці типи розладу особистості, є багато різних матеріалів, і в кінці книги я зібрав список бібліографічних посилань у випадку, якщо ви хочете заглибитися в тему. Я хочу дати вам достатньо знань, щоб ви могли знати, коли піддаєтеся впливу людини —

однією або декількох — з психопатичними рисами і, перш за все, я хочу дати вам знання про те, що ви можете зробити, щоб захистити себе.

Навіть якщо ви — не овечка (ну або не поні), в день, коли вовки вторгаються на луки, ви маєте реалістично оцінити свої шанси на порятунок без шкоди для себе. Може це й звучить пафосно, але діяльність психопатів є щоденною і має на меті одне: здобути те, що вони можуть.

Ось кілька коротких прикладів того, що означають відповідні ознаки психопатичного характеру.

1. Балакучість і вміння справляти враження

Психопати зазвичай мають вражаючий словниковий запас. Багато хто з них говорить дуже швидко, іноді важко слідкувати за ходом їхніх міркувань. Вони гарно виглядають, багато посміхаються, сиплять компліментами, і вони стають популярними в смішний спосіб — просто лєстячи всім, кого вони зустрічають. Хоч те, що вони говорять, часто є абсурдним і непослідовним, вони змушують нас вірити, що це — правда.

2. Манія величі

Вони вважають себе кращими за інших. Вони гідні більшого й заслуговують на великі успіхи, не так, як усі інші. Багато психопатів є класичними нарцисами, які люблять виключно самих себе. Вони похваляються реальними або уявними успіхами так само легко, як замовляють собі філіжанку кави. А ще вони вважають, що вони — вищі за закони, тож не зобов'язані їх дотримуватися, крім тих, які вони самі собі навігадували.

3. Відсутність каяття і провини

Психопати за визначенням не відчувають докорів сумління. Вони можуть зобразити каяття тоді, коли їм це треба, але їхні слова ніколи не будуть відповідати діям. Їх не хвилює, що вони завдали болю іншим. Неважливо кому — своєму залятому ворогові чи своїй же дитині. Для них має значення тільки власна персона.

4. Відсутність емпатії

Психопат знає, що ви відчуваєте *щось*, але він не зацікавлений в тому, щоб зрозуміти, що саме. Ви можете дивитися на серйозно